

Op de Hoogte

Jaargang 30 nr. 2, september 2024

Op de Hoogte

Jaargang 30 nr. 2, september 2024

Redactioneel

‘Het is weer voorbij die mooie zomer’, zong Gerard Cox eens. Bij het vorige magazine stonden we nog aan de vooravond van de lente en moest alles nog gaan groeien en bloeien. Nadat we het stokje van Arjen overnamen was het vooral puzzelen. We zijn erg blij met de kopij en hopen dat iedereen het blad met veel plezier zal lezen.

De herfst dient zich aan en dan is er weer van alles te ontdekken op het mooie Walcheren. In dit blad staan weer veel excursiemogelijkheden om aan deel te nemen en zo een gebied onder leiding van één van onze enthousiaste IVN-gidsen te beleven! In dit nummer ook tips om zelf op pad te gaan. Wat te denken van een wandeling rond Inlaag 2005, een kajak-tocht over de Walcherse watergangen of een fietsroute door alle plaatsen eindigend op -kerke?

En als je even niet naar buiten wilt is de natuur te zien en beleven bij de foto-expositie in Scheldehof, gemaakt door deelnemers van onze Basiscursus Natuur-fotografie! Of je verwoordt je belevenissen in een leuk stukje voor onze volgende ‘Op de Hoogte’!

Genoeg te doen, zien en beleven! Laat de herfst maar komen!

Namens de redactie,
Roy en Irene

Bij de voorpagina

Natuurgebied Oranjezon tooit zich in herfstkleuren.

Aan deze uitgave werkten mee

Berry van der Haar, Johan Antheunisse, Angie van Goethem, Corine Osté, Gerard van Nierop, Marjan Rouw, Arjen Hartog, Heleen Mols, deelnemers fotorubriek en onze bezorgers.

Colofon

Op de Hoogte is een uitgave van IVN Walcheren* voor leden en relaties. Oplage ca. 190 exemplaren. Op verzoek ook op papier.

Redactie: Angelique de Cock, Irene Maréchal, Roy van de Voort, e-mail: opdehoogte-walcheren@ivn.nl.

Geen ‘Op de Hoogte’ ontvangen? Mail dan even naar opdehoogte-walcheren@ivn.nl. Het volgende nummer komt in december uit. Kopij aanleveren voor 30 november.

~~~~~

* IVN Walcheren is een afdeling van IVN (Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid), actief in voorlichting en educatie op natuur- en milieugebied en heeft (huisgenoot-)leden; contributie € 25 resp. € 12 per jaar. Voor hen zijn activiteiten gratis of tegen gereduceerd tarief.

Ledenadministratie: Theo Hendriks, penningmeester; zie voor adresgegevens ‘Bestuur & Werkgroepen’. Contributiebetaling vindt plaats via incasso of betaling a.d.h.v. een factuur op bankrekening NL02ABNA0213302942 t.n.v. IVN.

~~~~~

* Website www.ivn.nl/walcheren; IG: IVN_Walcheren; Facebook: <https://www.facebook.com/ivn.walcheren/>

~~~~~

Druk: Editoo Arnhem

Bestuur en werkgroepen

Dagelijks bestuur

<i>Voorzitter:</i>	Carlien Nijdam	
<i>Secretaris:</i>	Carlien Nijdam	(e-mail: secretariaat@ivnwalcheren.nl)
<i>Penningmeester:</i>	Theo Hendriks	(e-mail: penningmeester@ivnwalcheren.nl)

Algemeen bestuur (naast het dagelijks bestuur)

<i>Cursussen:</i>	Marjan Rouw	(e-mail: cursussen@ivnwalcheren.nl)
<i>Activiteiten:</i>	Heleen Mols	(e-mail: activiteiten@ivnwalcheren.nl)
<i>Communicatie:</i>	Arjen Faasse	(mobiel: (06) 18408163) (e-mail: communicatie@ivnwalcheren.nl)

Werkgroepen

<i>Natuurpaden:</i>	Johan Antheunisse	(coördinator, tel.: (0118) 628814) (e-mail: milijobo@zeelandnet.nl)
<i>Excursies:</i>	Heleen Mols	(algemeen coördinator) (e-mail: activiteiten@ivnwalcheren.nl)
<i>Cursussen:</i>	Marjan Rouw	(e-mail: cursussen@ivnwalcheren.nl)
<i>Duurzaamheid:</i>	Jack Molkenboer	(e-mail: JackMolkenboer@hotmail.com)
<i>Blad Op de Hoogte:</i>	Angelique de Cock, Irene Maréchal-Van de Voort, Roy van de Voort	(e-mail: opdehoogte-walcheren@ivn.nl)
<i>Website:</i>	Joop Weijland	(e-mail: webmaster.walcheren@ivn.nl)
<i>Facebook:</i>	Angie van Goethem	(@IVN_Walcheren) (e-mail: communicatie@ivnwalcheren.nl)
<i>Instagram:</i>	Marja Horrevoets	(@IVN_Walcheren) (e-mail: communicatie@ivnwalcheren.nl)
<i>Public Relations:</i>	VACATURE	(e-mail: communicatie@ivnwalcheren.nl)

Nieuwe rubriek: Mijn favoriete ommetje!

Heb jij ook een favoriet ommetje door een gebied op Walcheren? Misschien bedenk je er zelf een aan de hand van wandelknooppunten? En sta je elke keer weer versteld van de prachtige natuur om je heen? Deel jouw favoriete (fiets)ommetje of route op Walcheren met andere IVN-leden! Hoe? Heel simpel, schrijf een korte tekst met de hoogtepunten en stuur één of enkele foto's mee die een indruk geven van jouw favoriete ommetje of route. In de volgende 'Op de Hoogte' plaatsen we deze dan als inspiratie.

Mail je route naar opdehoogte-walcheren@ivn.nl.

Indien gebruik wordt gemaakt van knooppunten zet deze er dan bij. Alvast bedankt!

Activiteitenoverzicht

Beleef de natuur met je fototoestel!

Berry van der Haar

Foto: Strandovergang Domeinen 2 (Marcel Oonk)

deelnemers klaar en hebben een prachtige expositie voor ons in petto! Deze is de komende maand te bewonderen in Vlissingen nadat ze al te zien was in de Zeeuwse Bibliotheek in Middelburg. En de deelnemers aan deze cursus en andere leden van de IVN kunnen hun ei voortaan kwijt in de rubriek 'Kiek... een plaetje!' zodat iedereen kan genieten van prachtige natuurfoto's.

Ook zin in deze cursus? Neem contact op met Arjen of Berry.

Expositie van 4 september tot 9 oktober.
Meer informatie? Of over de cursus?

Arjen Hartog:
a.m.hartog@gmail.com

Berry van der Haar:
b.v.d.haar1@kpnplanet.nl

Van 4 september tot 9 oktober 2024 is er een foto-expositie in Scheldehof (Peperdijk) te Vlissingen met foto's van deelnemers aan de Basiscursus Natuurfotografie IVN.

Voor de IVN Walcheren verzorgden de natuurgidsen Arjen Hartog en Berry van der Haar deze Basiscursus Natuurfotografie. De cursus is bedoeld voor mensen die iets meer willen dan alleen maar een plaatje schieten in de natuur. De bedoeling is om na de cursus qua techniek en compositie betere foto's te maken. In het vorige nummer van 'Op de Hoogte' lezen we in het artikel van Arjen Hartog waar de fotowerkgroep zich allemaal mee bezig hield. Inmiddels zijn de

Zingende Blauwborst in het Nollebos (Etien de Kam)

Het Nollebos / Westduin

Zondag 6 oktober 2024

Bijna een eeuw geleden begon – op initiatief van toenmalig burgemeester van Woelderen – de aanleg van het Nollebos, dat bedoeld was als sociaal park voor de bewoners van Vlissingen en omgeving.

Sindsdien hebben de geschiedenis en de natuur het park gevormd tot een veelzijdig en waardevol gebied met een rijke flora en fauna. In alle jaargetijden valt er wel iets te zien en beleven in dit parkachtige bos! De sneeuwkllokjes, stinzenplanten of de vogels in het voorjaar; de specifieke zomer- of nazomerbloei; of de herfst met de gekleurde bomen en de paddenstoelen. Vergeet vooral de verrekijker niet als je dit plekje bezoekt.

Ben je ook benieuwd naar wat er allemaal te zien is in dit gebied, ga dan mee met de herfstwandeling op 6 oktober met een IVN-natuurgids. Kosten € 3 (kinderen tot 12 jaar € 1,50; kinderen tot 6 jaar en IVN-leden gratis). Graag gepast betalen.

Herfstwandeling vanaf parkeerplaats Zwanenburg. Aanvang 10.30 uur (duur excursie circa 1,5 uur).

Nollebos Vlissingen (IVN)

Hek buitenplaats Overduin (IVN)

Natuur en een vleugje 'oranjecultuur'

Woensdag 9 oktober 2024

Zaterdag 12 oktober 2024

Excursies vanaf het eerste hek van Overduin aan de rechterkant van de Koningin Emmaweg (gezien vanaf Vrouwenpolder in de richting van Oostkapelle). Aanvang 14.00 uur (duur excursie circa 1,5 uur).

Aanmelden verplicht! Mail naar activiteiten@ivnwalcheren.nl.

Let op indien je met de auto komt, dan parkeer je op parkeerplaats Oranjezon (betaald parkeren) en is het nog 10 minuten wandelen naar het startpunt.

De buitenplaats Overduin aan de Koningin Emmaweg in Oostkapelle is één van de weinige Walcherse buitenplaatsen die nog zeer goed bewaard is gebleven. Aan de zuidkant van de weg bevinden zich nog in oude luister herstelde gebouwen van deze buitenplaats en het in landschapsstijl aangelegde historische park.

Aan de noordkant is het bij de buitenplaats behorende Oranjabos met prachtige, zeer oude bomen en de markante Prinsenvijver: een restant van een oude kreek die naar het noorden in de zee uitstroomde. Samen bezitten ze een unieke natuur en vertegenwoordigen ze een bijzondere natuur- en cultuurhistorische waarde voor en van Walcheren.

Kosten € 3 (kinderen tot 12 jaar € 1,50; kinderen tot 6 jaar en IVN-leden gratis). Graag gepast betalen.

Landgoed Ter Hooge

Landgoed Ter Hooge is een gevarieerd gebied dat rond het begin van de 19^e eeuw in de Engelse landschapsstijl is aangelegd. Het huidige kasteel dateert van 1755 en is gebouwd op fundamenten van een kasteel dat daar al in de 15^e eeuw is gebouwd. Het park wordt regelmatig uitgebreid met nieuwe aanplant, zoals diverse bomen en hagen. In elk jaargetijde is hier wel iets te zien en beleven! In oktober is er een herfstwandeling met onder meer paddenstoelen, in december een verrassende winterwandeling!

Kosten € 3 (kinderen tot 12 jaar € 1,50; kinderen tot 6 jaar en IVN-leden gratis). Graag gepast betalen.

Zaterdag 19 oktober 2024
Herfstwandeling met paddenstoelen.
Aanvang 10.00 uur (duur circa 1,5 uur).

Zaterdag 28 december 2024
Verrassende winterwandeling.
Aanvang 14.00 uur (duur circa 1,5 uur).

Aanmelden verplicht! Mail naar activiteiten@ivnwalcheren.nl.

Vertrek vanaf de parkeerplaats aan de Breeweg tegenover kaasboerderij 'Pitteperk'. Het gebied kan vrij drassig zijn. Stevige schoenen of laarzen zijn aan te raden!

Vijver en kasteel Landgoed Ter Hooge (IVN)

Wat laat het tij achter? Struinen op De Kaloot (IVN)

Geheimen van het getij

Zaterdag 21 september 2024
Aanvang 10.00 uur (duur circa 1,5 uur)
Zaterdag 26 oktober 2024
Aanvang 19.30 uur (duur circa 1,5 uur)

Excursie vanuit Polderhuis Westkapelle. Stevig schoeisel is aan te raden! Een verrekijker (of zaklamp in oktober) is handig.

Aanmelden verplicht! Mail naar info@polderhuis.westkapelle.nl.

Zie ook www.nachtvandenacht.nl voor meer activiteiten in. Zo kun je op Noord-Beveland ook rond de Oosterschelde struinen die avond!

In samenwerking met het Polderhuis Westkapelle organiseert IVN een excursie met als thema 'geheimen van het getij'. Tussen eb en vloed tilt de zee een tipje van de sluier van het onderwaterleven op. Iedere dag weer spoelen er andere vondsten uit zee aan op de stranden. Bij laagwater zijn bij paalhoofden en aan dijken dieren en planten te ontdekken die leven in de dynamische zone tussen land en zee. Tijdens de wandeling langs de waterlijn zal de gids toelichting geven over deze natuur.

De excursie in oktober is extra spannend en een natuurbeleving in het donker! De excursie maakt onderdeel uit van activiteiten rondom de N8vdN8.

Park Toorenvliedt

Landhuis Park Toorenvliedt (IVN)

Het kasteeltje in Park Toorenvliedt dateert uit 1726. Al wandelend door het park, dat eind 18^e eeuw is aangelegd in de Engelse landschapsstijl, zie je veel natuur- en cultuurwaarden rondom deze voormalige buitenplaats.

Wat is er de afgelopen 300 jaar gebeurd? In de herfst ligt de aandacht op kleuren. De laatste excursie gaat dan weer meer in op de sporen uit de Tweede Wereldoorlog die hier veel te vinden zijn.

Als de omstandigheden het toelaten wordt er een bezoekje gebracht aan de Vogel- en Zoogdierenopvang 'De Mikke' die in het park ligt, waar vroeger het openluchttheater van Middelburg was.

Kosten € 3 (kinderen tot 12 jaar € 1,50; kinderen tot 6 jaar en IVN-leden gratis). Graag gepast betalen.

Zondag 13 oktober 2024

'Waarom verkleurt een blad?' Aanvang 14.00 uur (duur circa 1,5 uur).

Zaterdag 2 november 2024

Walcheren bevrijd. Aanvang 14.00 uur (duur circa 1,5 uur).

Excursies starten vanaf de ingang van het park aan de Koudekerkseweg bij het landingsmonument (Buffalo-voertuig).

Begraafplaats Middelburg

Johan Antheunisse

Op woensdag 18 september 2024 om 14.00 uur organiseert IVN samen met de gemeente Middelburg een rondleiding over de begraafplaats Middelburg. Deelname is gratis, maar aanmelden is verplicht via activiteiten@ivnwalcheren.nl.

De stadsbegraafplaats van Middelburg, zoals deze vroeger' heette, is rond 1830 aangelegd nadat de traditie van het in de kerk begraven in de 19^e eeuw verbroken werd.

Woensdag 18 september 2024

Aanvang 14.00 uur, verzamelen bij de ingang van de begraafplaats.

Aanmelden verplicht! Mail uw aanmelding naar activiteiten@ivnwalcheren.nl

In vroegere tijden werden de rijken in de kerk begraven en de minderbedeelden daarbuiten. Ook werd er in Middelburg wel op de Bolwerken begraven, waarvan nu alleen de Joodse begraafplaats nog zichtbaar is. De nieuwe regels bepaalden dat begraafplaatsen ver weg van de bebouwing – liefst buiten de stad – aangelegd moest worden. Dat had eerst wel wat ‘voeten in de aarde’, omdat de rijken hun status en de kerken hun inkomsten zagen verdwijnen. Pas toen de regels een wettelijke basis kregen met het definitieve besluit van Koning Willem I in 1829 is men in Middelburg begonnen met de aanleg van een algemene begraafplaats in het voormalige Havenkanaal tussen de Westelijke- en de Oostelijke Havendijk. In die tijd werd er ook aandacht aan het aanplanten van bomen en struiken geschonken en de begraafplaats is in de loop der jaren verschillende keren opnieuw ingericht en aangeplant. Al in 1882 zijn er iepen, schietpopulieren en lariksen geplant en bloemperken aangelegd. Rechte paden werden veranderd in de toen gangbare landschapstijl en in 1925 vond er een herinrichting plaats.

Na de aantasting van het zoute water als gevolg van de inundatie in 1944, heeft landschapsarchitect Chris Broerse een nieuw inrichtingsplan voor de begraafplaats alsook voor de Bolwerken gemaakt. Broerse was hoofd van de plantsoendienst in Amstelveen en heeft meegewerkt aan de aanleg van verschillende heemtuinen. Geboren in Serooskerke was hij bekend met de omgeving hier op Walcheren en hij creëerde de Kastanjelaan, evenals de groene taxushagen, waardoor er groene kamers ontstonden.

Op het oudste gedeelte van de begraafplaats is nog veel te zien over het begraven in vroeger tijden, zoals de grafkelders. Deze grafkelders, geschonken door het gemeentebestuur, waren een nabootsing van het begraven in de kerk. Verder zijn er, afhankelijk van hoe vermogend iemand was, de eigen graven met soms fraaie grafzerken of tombes te zien, het in klassen begraven en tot slot het achterafgedeelte voor de armen. Ook is hier een gedeelte met oorlogsgraven.

In de laatste decennia is het groen op het oudste gedeelte flink toegenomen; er staan vele boomsoorten en struiken. Wilde planten gedijen goed; zo komen er verschillende orchideeën voor en wilde viooltjes, evenals de voorjaarsprimula's.

Tijdens de wandeling komen al deze onderwerpen uitgebreid aan de orde en worden natuur, historie en cultuur met elkaar verbonden.

IVN-ledendag Walcheren

Zaterdag 14 september 2024

Aanvang 14.00 uur bij
Loverendale Ter Linde
(Oranjezonweg 1 in
Oostkapelle).

Aanmelden verplicht! Mail uw
aanmelding naar
communicatie@ivnwalcheren.nl

Op zaterdag 14 september is de ledendag voor leden van IVN Walcheren. Deze vindt plaats bij de biologisch-dynamische boerderij 'Loverendale Ter Linde'. Dit is een gemengd bedrijf met landbouw, fruitteelt en veehouderij. Het bedrijf heeft een boerderijwinkel, een bakkerij, verse melk en een koffiebar met terras. Voor kinderen is er een natuurspeeltuin. Het bedrijf heeft ook nog een kleinschalige camping. Op de website van dit bedrijf (www.loverendaleterlinde.nl) is meer informatie te vinden.

Kiek... een plaêkje!

In deze rubriek staan natuurfoto's van leden centraal. Heb jij een leuke foto van een mooi, bijzonder of waardevol natuurmoment of natuuractiviteit die je graag wilt delen? Stuur deze naar opdehoogte-walcheren@ivn.nl. De redactie plaatst – een selectie uit – de aangeleverde foto's.

Deze keer zijn foto's geplaatst van Ineke Thasing, Anny Krosenbrink, Ruud Busink, Marloes Loos, Irene Maréchal, Björn van de Voort en Thom de Bruijn.

Even niks

Gehakkelde aurelia

Ijszeester

Weidebeekjuffer

Botanische monoprint, van ontwerp naar afdruk

Klaproos

Tijgerstak

Tuingenot

Kleine rode weekschild

Rups vlasbekuiltje

Grote stinkzwam

Kruisspin

Gewone ossentong

Bleekgele droogbloem

Golven op de kust

Kleine vuurvlinder

In de duinen

Artikelen en ander nieuws

Inlaag 2005

Angie van Goethem (tekst en foto's)

Ik vroeg me altijd al af, als ik vanaf Walcheren naar de Westerscheldetunnel rijd – om vervolgens onder de Westerschelde door te rijden – wat er nu eigenlijk ‘boven’ de tunnel ligt.

‘Ja, water’, hoor ik je denken. Dat klopt, maar vóórdat je onder het allerlaatste viaduct naar de tunnel toe rijdt, dan ligt er rechts toch echt een landschap wat je niet zou verwachten.

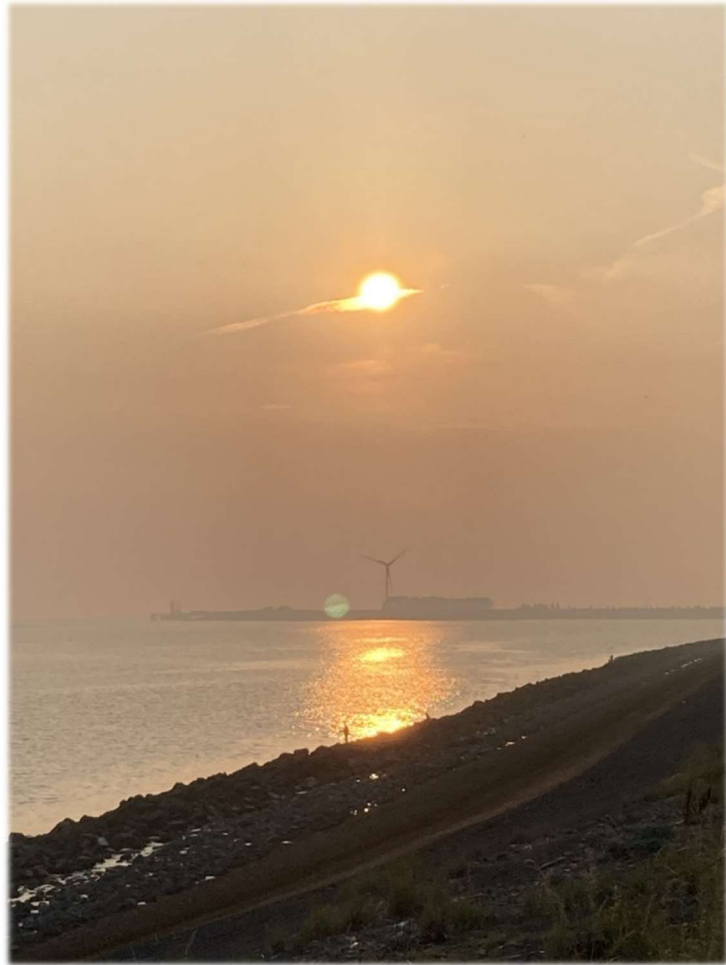

Na wat onderzoek op internet blijkt dat dit gebied ‘inlaag 2005’ heet en dat er met de aanleg van de Westerscheldetunnel is afgesproken dat er natuur gecompenseerd moest worden in de Ellewoutsdijkpolder. Dat moest natuurlijk ontdekt worden en op een avond na het eten trokken wij onze wandelschoenen aan, verrekijker mee en op naar Borssele.

Je parkeert je fiets of auto boven op de dijk bij inlaag 2005 en je kunt gelijk al genieten van een prachtig uitzicht van wad- en watervogels. Het strandje was, toen wij er waren, afgezet om de bontbekplevier te laten broeden, een prachtig gezicht. Je kunt hier heerlijk in alle rust wandelen en genieten van prachtige vogels zoals de bruine kiekendief, de lepelaar en andere steltlopers. Terug loop je langs het water. Hier groeien en bloeien links en recht van je prachtige planten in het gras en tussen de voegen van stenen op de zeedijk.

Je kunt bij inlaag 2005 een klein rondje wandelen, ook kun je verder lopen richting Ellewoutsdijk en daar het Fort Ellewoutsdijk bezoeken. Dit is een verdedigingswerk uit 1839 en naast dat je het kan bezoeken biedt het fort ook als vogeluitkijkpunt een fantastisch uitzicht.

In 1830 zijn er aan de Zeeuwse kust diverse forten gebouwd die als Scheldelinie de scheepvaart bewaakten en steun boden aan schepen zodra er gevechten op zee waren. Fort Ellewoutsdijk is gebouwd tussen 1835 en 1839 en is nu eigendom van Natuurmonumenten. In het fort kun je een kijkje nemen in de donkere kamers waar vroeger de soldaten sliepen. Ook kun je een kijkje nemen in de gevangenissen die in een donker en vochtig hoekje in het fort zijn gebouwd. Boven op het fort heb je een prachtig uitzicht over zee en kun je genieten van het geluid van de boerenzwaluw en de gekraagde roodstaart.

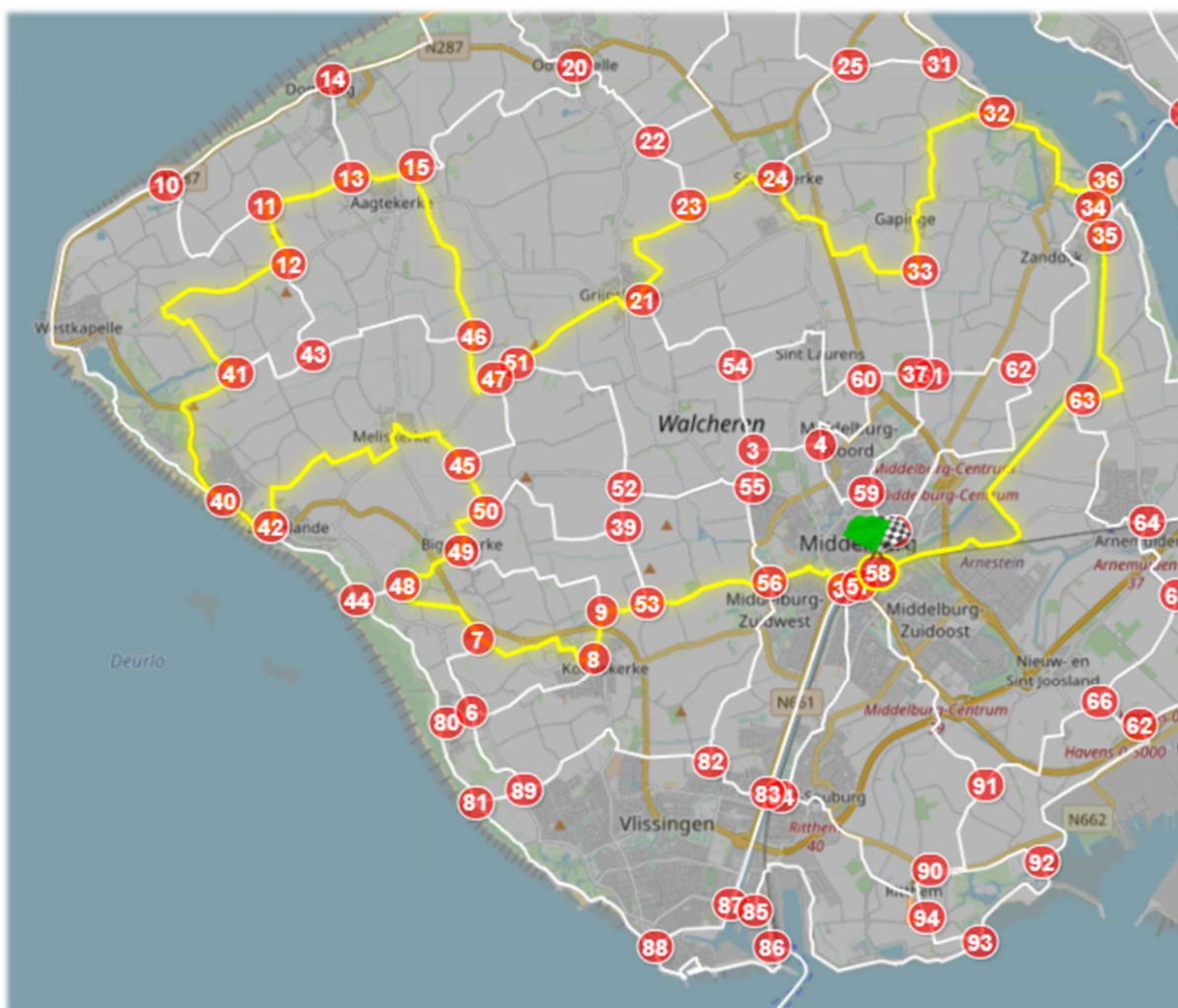
Dit verborgen plekje is inmiddels één van mijn favoriete wandelingen geworden omdat je er zoveel kunt zien; de zee, vogels, planten, de inlaag is prachtig en iedere keer als we er heen gaan is het weer anders. Als je even niet weet waar je moet wandelen, ga dan hier eens kijken en genieten van dit prachtige stukje.

De Walcherse -kerkeroute (55 km)

Roy van de Voort

Eén van mijn grootste passies is fietsen. Daarnaast kan ik enorm genieten van de natuur en het landschap om me heen. Heden en verleden komen vaak op mooie wijze samen. Al jaren fiets ik over Walcheren en verbaas ik me over de hoeveelheid dorpen en buurtschappen eindigend op de naam ‘-kerke’ wat staat voor kerkdorp. Vaak waren het in het verleden zelfs zelfstandige gemeenten. Het leek me leuk een route te maken die al deze plekken aandeed. Door gebruik te maken van de knooppunten is deze eenvoudig na te fietsen en op elke plek in te korten. De start en finish liggen bij het statige station Middelburg, geopend in 1872. Voor het station ligt fietsknooppunt 58.

De route volgt eerst het Kanaal door Walcheren, een verbinding tussen Vlissingen en Veere welke werd aangelegd tussen 1870 en 1873. Bij het verlaten van Middelburg kruist de route het Arnekanaal.

De fietsroute op kaart (www.fietsnet.be)

Eén van de kleinste dorpen van Nederland is **Kleverskerke** (km 5). Het dorp met kapel werd al genoemd in 1251. De plek ligt momenteel geïsoleerd ten noorden van Arнемuiden. De huidige hervormde kerk stamt uit 1671. Iets ten oosten van het dorp ligt het '**Heggengebied Arнемuiden**' in beheer van de Stichting Het Zeeuws Landschap. Hier kun je goed zien hoe Walcheren er uit zag voor de inundatie van 1944; grasland, struweelheggen en tekenen van moeraning (veenwinning om er zout uit te halen). Na passage van de Sluis Veere en het pittoreske Veere duikt de route het Veerse Bos in.

Stengellose sleutelbloem (Saxifraga – Ed Stikvoort)

Het **Veerse Bos** (km 12) en de krekens zijn in beheer van Staatsbosbeheer. Het landschap is ontstaan na de inundatie van Walcheren in 1944. In en rond de krekens zijn veel vogels aanwezig. Het bos is bekend vanwege het voorkomen van de grote keverorchis, maar ook zijn er in de herfst vele soorten paddenstoelen te vinden. Hier en der liggen zoutminnende weiden. Galega bloeit er in de zomer. Ook gevlekt longkruid en de stengellose sleutelbloem – op Walcheren terecht gekomen door de vele buitens – komen in het gebied voor.

Na het verlaten van het Veeerse Bos volgen de resten van **'t Huis te Gapinge** (km 13), een van de vele voormalige buitens op Walcheren. Deze buitenplaatsen werden door de elites van Vlissingen en Middelburg aangelegd in de 17^e en 18^e eeuw. Momenteel is er nog een wooneiland zichtbaar van wat eens een mooi kasteeltje moet zijn geweest. Het infobord bij de oprit geeft meer informatie. Niet veel later is aan de rechterkant een mooie **vliedberg** (km 14) te zien. Deze dateert uit de 11^e of 12^e eeuw en is 1979 gerestaureerd. De vliedbergen werden vroeger gebruikt om op te wonen of om er een verdedigingswerk op te leggen (een mottekasteel).

Grote keverorchis (*Saxifraga* – Ed Stikvoort)

De volgende plaats eindigend op -kerke is **Serooskerke** (km 19). Dit dorp wordt in de 12e eeuw als eerste genoemd onder de naam Alartskintskerke en vanaf de 13^e eeuw als 's-Heer-Alartskerke wat in de loop van de tijd verbastert naar Serooskerke. In de Middeleeuwen had het dorp een klooster.

Grijpskerke (km 23) wordt al rond 700 genoemd als Gripeskercke. Vlak voor het inrijden van het dorp zijn – ter hoogte van het informatiebord langs de weg – sporen van moernering zichtbaar in het landschap. De ambachtsheren van Grijpskerke vervulden in vroeger tijden belangrijke bestuursfuncties in Middelburg. Bij binnenkomst van Grijpskerke is er zicht op het klein kasteeltje 't Munnickenhof, een tijdlang woonplaats van Jacob Cats.

Vlak voor knooppunt 51 ligt rechts wederom een **vliedberg** (km 25), ter hoogte van de Kelderweg. Het is onduidelijk of deze in de late Middeleeuwen gemaakte ophoging ook echt een vliedberg was, maar bij opgravingen zijn sporen van bewoning gevonden.

Mariekerke (km 27) is genoemd naar een aan Maria gewijde kerk die hier vroeger stond en werd gebouwd in 1189. Mariekerke zelf wordt genoemd in een document uit 1247. Een tijdlang was het de ambachtsheerlijkheid Melis- en Mariekerke. De heerlijkheden verdwenen in 1795 met de inval van de Fransen.

Infobord Poppekerke

Het dorp **Aagtekerke** (km 30) is vernoemd naar de Heilige Agatha van Sicilië toen het dorp nog katholiek was. In 1327 werd de kerk van Sint-Agatha in gebruik genomen, maar mogelijk is de historie van de naam al ouder vanwege een klooster met de abdis met de naam Agatha. Iets buiten het dorp staat een palmboom, een kunstwerk van Joke de Witte. Zij heeft meer van deze picknickkunstwerken ontworpen. Het idee erachter is dat een toerist een vreemdeling is in zijn omgeving, deze picknickplekken zijn dat ook. Iets verderop volgt aan de linkerkant wederom een **vliedberg** (km 33). Deze vliedberg aan de Herenweg stamt uit de 13^e eeuw.

In 1930 werd het buurtschap **Poppekerke** (km 36) gesloopt, het bestond toen uit nog slechts 3 huizen. Momenteel liggen de restanten van woningen en oude klooster nog onder de akkers. Poppekerke heette ook

wel Ser Poppekerke en ontleende zijn naam aan Heer Poppe. De patroonheilige was Sint Pieter en al in 1271 wordt het voormalige dorp genoemd. In het zuidelijk deel lag een prelaatshof dat in eigendom was van de Commanderie van de Johanniters uit Kerkwerve.

Na de mooie passage van de Westkapelse Kreek met zijn planten (als de Beemdkroon) en watervogels (als de Kleine Zilverreiger) – ook een restant van de inundatie van Walcheren – volgt **Boudewijnskerke** (km 37). Deze buurtschap wordt al genoemd in 1247 en staat ook wel bekend als Ser-Boudeynskercke of Ser-Boijdinskerke. Het toenmalige dorp had een kerk gewijd aan Sint Nicolaas. De kerk werd verwoest bij het Beleg van Middelburg (1572-1574), maar in 1622 weer vernieuwd. Tot 1870 lag er in elk geval de ruïne van een kerk. Iets verderop ligt **vliedberg Boudewijnskinderen** (km 38) uit de 13^e eeuw. Deze is gerestaureerd in 1985.

Binnenrijden van Sint Janskerke

De Walcherse kust en duinenrij worden bereikt bij Zoutelande, daarna gaat de route noordwaarts naar **Sint Janskerke** (km 43). Deze buurtschap werd ook wel 's-Janskerke genoemd en is vernoemd naar de kerk die was gewijd aan Sint Jan (Johannes de Dooper). In de Tachtigjarige Oorlog is de kerk verwoest. Aan **Meliskerke** (km 44) is het meest bijzondere dat de kerktoren 83 cm uit het lood staat omdat er bij de bouw een verzakking plaatsvond. De kerk is vernoemd naar Sint-Odulphus en was – net als de andere kerken op Walcheren – voor de reformatie een

katholieke kerk. De eerste beschrijving van Meliskerke dateert uit 1240, het wordt genoemd door de bisschop van Utrecht als Meilofskerca en valt onder de Abdij van Middelburg.

Graslathyrus (Saxifraga – Ed Stikvoort)

Biggekerke (km 47) zou al voor 1247 een kerk hebben gehad (waarschijnlijk is de kerk gesticht in 1190 als dochter van de Westmonster in Middelburg). Dit ringdorp is genoemd naar de heilige Begga. Iets ten zuiden gaat de route langs het **Biggekerkse Bos** (km 48) aangelegd na de ruilverkavelingen waarbij is uitgegaan van de plaatselijke situatie, zoals die in de tweede helft van de 19^e aangetroffen werd. Het bos kenmerkt zich door kleine weilandpercelen omringd door struweelhagen. Er is een variatie aan wallen, weiltes, poelen, waterlopen en hagen. Boomsoorten die hier veel staan zijn de eik, es, wilgen, els en aan de rand staat veel meidoorn en sleedoorn. Ook het gevlekt longkruid, de stengellose sleutelbloem en graslathyrus komt er voor.

Na het Biggekerkse Bos voert de route langs bunkers, tankgracht en versterkingen die de Duitsers in 1942 aanlegden om Walcheren te verdedigen als onderdeel van Landfront Vlissingen. Het laatste dorp eindigend op -kerke deze route is het ringdorp **Koudekerke** (km 52) gesticht rond 1067. Net als de meeste andere dorpen ontstond het op een kreekrug. In dit geval was de kreekrug erg breed en boden de duinen dichtbij ook veiligheid tegen overstromingen. Bij Koudekerke komen diverse kreekruggen samen zodat (ruil)handel met omliggende plaatsen eenvoudiger werd. De laaggelegen poelgronden rond Koudekerke waren ideaal voor schapen. In de omgeving liggen 3 vliedbergen. Vanaf ongeveer 1150 lag er in Koudekerke een houten kerk gewijd aan de heilige Michäel, deze werd tussen de 14^e en 15^e eeuw vervangen door een stenen exemplaar. In de beginjaren is Koudekerke vooral een agrarische nederzetting. Tijdens de bloeitijd van Middelburg komen er steeds meer buitenplaatsen rond Koudekerke te liggen. Na de Tweede Wereldoorlog komen er in Koudekerke steeds meer arbeiders van de scheepsfabriek 'De Schelde' uit Vlissingen wonen. Ook nu nog wonen er veel forensen.

De route komt langs de parkeerplaats voor **Landgoed Ter Hooge** (km 55), dit landgoed (een voormalige buitenplaats) rondom een kasteeltje kenmerkt zich door een parkbos. Er komen veel soorten paddenstoelen voor, maar ook diverse planten als gevlekt longkruid, gulden boterbloem, gevlekte aronskelk en vingerhelmbloem. Ook kan er gewandeld worden in de

Deze route fietsen?

Volg de knooppunten (start NS-station Middelburg):

58 - 63 - 35 - 34 - 36 - 32 - 33 - 24 - 23
- 21 - 51 - 47 - 46 - 15 - 13 - 11 - 12 -
41 - 40 - 42 - 45 - 50 - 49 - 48 - 7 - 8 - 9
- 53 - 56 - 38 - 57 - 58

Bordje weg? Bordje fout? Meld het!
www.meldpuntroutes.nl

omliggende weiden rond dit landgoed. Middelburg wordt bereikt via de **wijk 't Zand** (km 56), vroeger een buurtschap tussen Koudekerke en de stad en genoemd naar de zanderige kreekrug waar het op lag. Al in 1315 wordt 't Zand genoemd. Nu volgt het **Vlissings Bolwerk** (km 57). De bolwerken rond Middelburg werden eind 16e eeuw afgerond als versterking van de stadsmuur. Rond 1845 volgt ontmanteling van de bolwerken en wordt dit ingericht als park. Via het Kanaal door Walcheren wordt het station bereikt waar de route eindigt.

Uilskuikens

Corine Osté (tekst en foto's)

9 Jaar geleden konden we de boerderij, waar ik opgegroeid ben, overnemen van mijn ouders. Als kind was ik al gefascineerd door de kerkuil en hoopte toen al dat er ooit één zou komen broeden in de schuur. Maar toen er in die tijd een stuk van de schuur vernieuwd werd en de enige opening die er was dicht gemaakt werd, was die kans verkeken.

4 weken oud

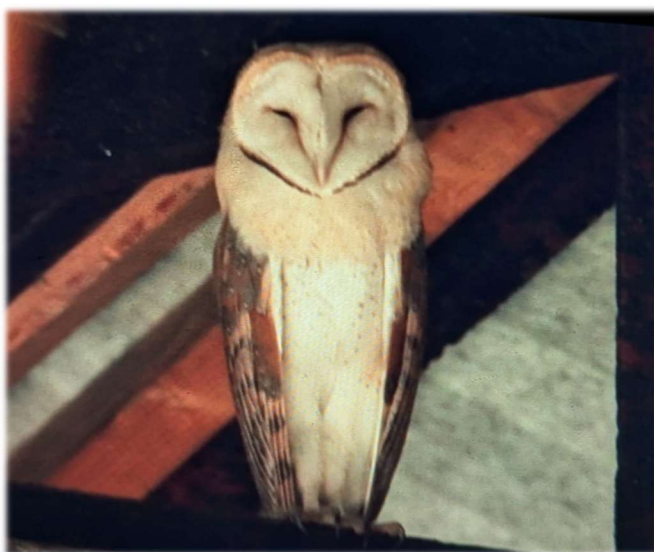
4 weken oud

Het eerste wat we dan ook deden toen we hier kwamen wonen was een gat in de zijkant van de schuur maken en een nestkast boven het deelt ophangen. De afgelopen jaren zat er elke winter wel een kerkuil in de schuur, soms in het voorjaar twee, maar tot broeden kwam het niet. Tot afgelopen voorjaar...

Al een paar keer hoorde ik in februari 's avonds een kerkuil roepen op het erf en zag ik een uil in en uit de schuur vliegen. Begin maart vlogen er twee, dat gaf hoop. Vele avonden heb ik buiten gepost en heb de balts kunnen volgen. Tegen

eind april werd het rustiger in en om de schuur. Het vrouwtje vloog nog maar voor een paar minuten naar buiten en keerde snel terug de schuur in. Ze was aan het broeden! Omdat er in de betreffende schuur caravans gestald staan, moesten we er af en toe een uitrijden. Sommige waren flink ondergepoept en we hebben dan ook vele keren staan poetsen. Ik durfde tijdens de broedperiode niet met grote zeilen te gaan slepen onder de kast, bang om ze te verstoren. Op 26 mei hoorde ik een ringelroepje, er was een kuikentje uit het ei. Op 1 juni heb ik met mijn telefoon een foto door het gat van de nestkast genomen, 3 uilskuikens en een ei.

Helaas zijn er mede door het natte voorjaar en de hitte in juni twee kuikens doodgegaan. De andere twee zijn uitgegroeid tot twee prachtige kerkuilen en ze hebben 15 augustus de schuur definitief verlaten. De caravans zijn nu bedekt met zeilen, hopelijk komen ze volgend voorjaar weer veel rommel maken in de schuur.

12 weken oud

De watergangen op Walcheren

Gerard van Nierop

Ik volgde de IVN Natuurgidsencursus in de jaren 2014 tot en met 2016. Een groep cursisten nodigde de overige cursisten uit om de natuur eens te bekijken vanaf het water. Met een kano. Een totaal andere wereld.

Sinds vorig jaar heb ik een kajak gekocht. Ik vaar er niet zo vaak mee, maar vorige week was het weer zover. Samen met een vriend spraken we af bij het water bij Poppendamme. Daar waren wij met de natuurgidsencursus ook begonnen. We wisten niet hoever we zouden kunnen komen, maar terug gaan kon altijd nog. Er loopt ook een fantastisch voetpad er langs, maar die kennen de meeste IVN-ers.

Gedurende onze tocht zijn we niemand tegen gekomen op het water of langs het voetpad. Terwijl het vakantietijd is. Wij waren gelukkig. In totaal moesten wij drie keer uit het water. Dat was op zich al een uitdaging, maar het is vooral leuk als je het doet. Bijna iedereen kent de watergang die lekker breed is. Maar dat was op onze tocht niet overal het geval. In de smalle sloten was er genoeg onderwater leven. Daarnaast kwamen we vele wilde eenden tegen, reigers en meerkoeten. Jammer genoeg weinig vlinders, bijen en libellen, Hieronder zie je onze route:

Even een paar tips voor diegene die dit ook wil gaan doen. Neem eten en veel water mee. Smeer je in, je benen en je armen. Doe een pet op. Je kunt natte voeten krijgen, je kunt lopen met je kajak door bramen en brandnetels. Maar laat je niet afschrikken...

De tocht is prachtig, totaal anders en vooral: je kijkt weer anders naar het landschap, het water en de lucht. Een prachtige tocht!

Korren?

Heleen Mols (tekst en foto's)

Voor deze zomer hadden Marjan Rouw en Arjen Faasse de leuke activiteit 'Korren' of sleepnetvissen bij Zoutelande georganiseerd.

Op de eerste datum kwam de regen met bakken uit de lucht en waren er begrijpelijkerwijs, maar helaas, geen deelnemers.

Op vrijdag 9 augustus was de tweede keer gepland en opnieuw was het regenachtig en stond er een harde wind met te hoge golven om goed en veilig te kunnen korren. Bij aankomst stonden er echter al enthousiaste kinderen en ouders te wachten. En het was inmiddels droog, dus stelde Heleen een alternatieve activiteit voor: 'Wat voor leven zit er tussen en rondom de paalhoofden'. Daar is altijd genoeg te zien en te vinden. De

kinderen haalden talloze krabbetjes boven water en

er werden zelfs kleine visjes, zoals een mini botervisje en mini steenslijmvisje gevonden. Ook de razendsnelle garnalen slaagden er uiteindelijk niet in om aan de handen van de kinderen te ontsnappen en zo kon alles in bakjes en loepotjes goed bekeken worden. Over de zeepokken, mosselen, garnalen, verschillende soorten kwalen, veren van verschillende vogels konden leuke verhalen verteld worden en zo werd het ook zonder korren toch een geslaagde ochtend...

Alleen jammer dat we geen zeesterren tegenkwamen. Daar was één meisje speciaal voor gekomen. Die is er vast een volgende keer wel!

Windepijlstaart – *Agrius convolvuli*

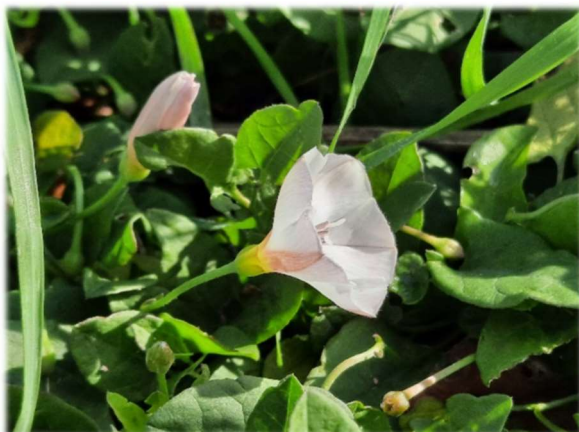
Irene Maréchal (tekst en foto's)

Enkele dagen geleden fietste ik over een landweg in de buurt toen er plots een grote, groen rups in ijltempo valk voor me de weg overstak. 5 Seconden later en hij zou zijn opgegaan in het groen van de berm aan de overkant van de straat en had ik hem gemist. Het bleek een rups van de pijlstaartvlinder (een nachtvlinder) te zijn en wel een windepijlstaartrups. Wat betreft deze rups heb je een groene of een bruine variant. In mijn geval dus de groene variant.

Pijlstaartvlinder – naamgeving

Wat ik zelf altijd heel interessant vind is de verklaring van de naam. In het geval van de pijlstaartvlinders is de naam afgeleid van de verharde stekel, een soort gebogen pijl, op het achterste segment. Iets wat bij 'mijn' rups ook bijzonder in het oog sprong. Deze pijl kan een onaangename geur afgeven en heeft de functie om roofdieren zoals vogels af te schrikken. Hoewel de rupsen meestal groot en kleurrijk zijn, vallen ze vaak niet op in hun waardplant omdat ze daar volledig in opgaan. In het geval van de windepijlstaart, de rupsen leven van haagwinde en akkerwinde.

Als je kijkt naar de wetenschappelijke naam - *Agrius convolvuli* - is er ook een mooie verklaring voor deze naam. *Agrius* is afgeleid van *Agrius*, een van de reuzen uit de Griekse mythologie. Pijlstaartvlinders zijn – over het algemeen – reusachtige vlinders. *Convolvuli* is afgeleid van de wetenschappelijke naam *Convolvulus arvensis*, oftewel akkerwinde, een voornaamste voedselplant van deze rups.

Akkerwinde (links) en haagwinde (rechts)

Soorten

Over de hele wereld bestaan er meer dan 1000 soorten pijlstaartvlinders. De meeste ervan tref je 's nachts aan, dat zijn de grotere varianten. Kleinere soorten vliegen meestal overdag. De meeste soorten pijlstaarten leven verborgen én zijn daarnaast erg zeldzaam in Nederland. Geen wonder dat ik tot op heden nog maar weinig pijlstaartvlinders heb gezien. Je hebt de meeste kans om ze te zien als ze op zoek gaan naar een plekje om zich te gaan verpoppen.

Bijzonder beestje

De windepijlstaart is een trekvlinder die elk jaar – in wisselende aantallen – vanuit het zuiden ons land bezoekt. In de periode van april tot en met oktober kun je deze vlinder in de vroege ochtend en avond vliegend aantreffen. Overdag rust de vlinder bijvoorbeeld op een boom of muur. Door de onregelmatige tekening op de lange, grijsachtige vleugels die als een soort dakje over zijn lijf naar achteren liggen, is de vlinder goed gecamoufleerd tegen zijn achtergrond en valt dus nauwelijks op.

De vlinder zelf heeft een spanwijdte tot maar liefst 12,5 cm. En nog wonderlijker, zijn roltong is nog langer. 's Nachts bezoekt de windepijlstaartvlinder bloemen met een lange kroonbuis zoals siertabak, plox en kamperfoelie om nectar te drinken. Daarbij blijft hij - stil hangend voor de bloem - in de lucht hangen net als bijvoorbeeld de kolibrievlinder, ook een vlinder uit de familie van de pijlstaartvlinders.

Normaliter overleven de eitjes die deze vlinders leggen niet in ons klimaat vanwege de te koude winters. Bij zachte winters echter lukt dit echter wel en is de kans dat je deze rups / vlinder tegenkomt een stuk groter.

De verpopping vindt plaats in een popkamer in de grond. Na verpopping vertrekken de vlinders weer naar het zuiden. Ze vliegen dan naar Zuid Europa of Noord Afrika. Daarbij halen ze snelheden van wel 50 km per uur. Daarnaast zijn ze ook erg wendbaar.

Een bijzonder, prachtig beestje de windepijlstaart.

Kopij gevraagd

Als natuurliefhebber beleef je altijd wel wat op Walcheren. Omdat we dit als redacteurs voor het eerst doen en we hebben gekozen voor het loslaten van het – voor ons – wat ingewikkelde programma van de drukker ziet het blad er hierdoor qua lay-out ook iets anders uit.

Het blad 'Op de Hoogte' is ons ledenblad. Dus heb je een mooie ervaring, wil je schrijven over een boeiend onderwerp of je belevenissen als IVN-gids of IVN-bestuurslid? Klim in de pen en schrijf een leuk artikel! Het hoeft niet ingewikkeld te zijn, als het maar gaat over de natuur in of dichtbij Walcheren. Of lever een foto aan van natuur op Walcheren voor de fotorubriek.

Misschien heb je een leuke excursie of tentoonstelling rondom de natuur en wil je deze onder de aandacht brengen? Ook dat kan!

Of ken je een natuurdocumentaire die iedereen moet zien of een natuurboek dat iedereen zou moeten lezen? Schrijf er een kort stukje over!

Een leuk ledenblad maken we samen. Ideeën, suggesties, artikelen, alles is welkom. Mail naar opdehoogte-walcheren@ivn.nl. Waarvoor alvast onze hartelijke dank!

**De volgende 'Op de Hoogte' verschijnt medio december 2024.
Kopij graag voor 30 november aanleveren.**

In 2025 verschijnt 'Op de Hoogte' in maart, juni, september en december.

Jaaroverzicht activiteiten Walcheren 2024

De herfst komt er aan! En er zijn nog tal van leuke activiteiten om te ondernemen rondom de natuur. Check voor de IVN-excursies vooraf altijd de website! Voor de cursief gedrukte excursies wordt verwezen naar de websites van de betreffende instanties, hier vindt u meer informatie en tal van andere activiteiten.

Datum	Excursie / activiteit	Tijdstip	Thema / opmerking
SEPTEMBER			
4 (woensdag)	Start foto-expositie IVN	Hele dag	Dagelijks tot 9 oktober
10 (dinsdag)	Plantenwerkgroep N. Jans	14.00 uur	KNNV Walcheren
14 (zaterdag)	Loverendale Ter Linde	14.00 uur	Ledendag IVN Walcheren
14 (zaterdag)	Sprinkhanen Oranjezon	13.30 uur	KNNV Walcheren
14 (zaterdag)	Vroon Westkapelle	10.00 uur	Terra Maris
18 (woensdag)	Begraafplaats Middelburg	14.00 uur	Rondleiding begraafplaats
21 (zaterdag)	Polderhuis Westkapelle	10.00 uur	Geheimen van het getij
21 (zaterdag)	Strandexpeditie Oranjezon	10.00 uur	Zeeuws Landschap
24 (dinsdag)	Plantenwerkgroep Nollebos	14.00 uur	KNNV Walcheren
OKTOBER			
5 (zaterdag)	Sint Laurens Weidehoek	09.00 uur	Zeeuws Landschap
5 (zaterdag)	Oranjezon	10.00 uur	Zeeuws Landschap
5 (zaterdag)	De Manteling	10.30 uur	Terra Maris
6 (zondag)	Nollebos	10.30 uur	Herfstwandeling
6 (zondag)	De Manteling	14.00 uur	Terra Maris
7 (maandag)	Wandeling Vroonweg	14.00 uur	KNNV Walcheren
8 (dinsdag)	Plantenwerkgroep Veere	14.00 uur	KNNV Walcheren
9 (woensdag)	Buitenplaats Overduin	14.00 uur	Natuur en 'oranjecultuur'
9 (woensdag)	Einde foto-expositie IVN	Hele dag	-
12 (zaterdag)	Buitenplaats Overduin	14.00 uur	Natuur en 'oranjecultuur'
13 (zondag)	Park Toorenvliedt	14.00 uur	Waarom verkleurt een blad
15 (dinsdag)	Plantenwerkgroep M'burg	14.00 uur	KNNV Walcheren
19 (zaterdag)	Landgoed Ter Hooge	10.00 uur	Herfstwandeling
23 (woensdag)	Strandexpeditie Oranjezon	09.00 uur	Zeeuws Landschap
23 (woensdag)	Oranjezon	10.00 uur	Zeeuws Landschap
23 (woensdag)	Eendenkooi Slikkebosch	14.00 uur	Staatsbosbeheer
26 (zaterdag)	Oranjezon	11.00 uur	Zeeuws Landschap
26 (zaterdag)	Polderhuis Westkapelle	19.30 uur	Geheimen van het getij / N8vdN8

NOVEMBER

2 (zaterdag)	Strandexpeditie Oranjezon	10.00 uur	Zeeuws Landschap
2 (zaterdag)	Park Toorenvliedt	14.00 uur	Walcheren bevrijd
4 (maandag)	Wandeling Oranjezon	14.00 uur	KNNV Walcheren

DECEMBER

23 (maandag)	Eendenkooi Slikkebosch	14.00 uur	Staatsbosbeheer
27 (vrijdag)	Strandexpeditie Oranjezon	12.00 uur	Zeeuws Landschap
28 (zaterdag)	Landgoed Ter Hooge	14.00 uur	Winterwandeling

Inhoud

Algemeen

- 2 Redactioneel
Bij de voorpagina
Aan deze editie werkten mee
Colofon

Bestuur en werkgroepen

- 3 Dagelijks bestuur
Algemeen bestuur (naast dagelijks bestuur)
Werkgroepen
Nieuwe rubriek: Mijn favoriete ommetje!

Activiteitenoverzicht

- 4 Beleef de natuur met je fototoestel!
- 5 Het Nollebos / Westduin
Natuur en een vleugje 'oranjecultuur'
- 6 Landgoed Ter Hooge
Geheimen van het getij
- 7 Park Toorenvliedt
Begraafplaats Middelburg
- 9 IVN-ledendag Walcheren

Kiek... een plaëtje!

- 9 Fotorubriek voor al je leuke waarnemingen

Artikelen en ander nieuws

- 14 Inlaag 2005
- 15 De Walcherse -kerkeroute
- 20 Uilskuikens
- 21 De watergangen op Walcheren
- 22 Korren?
- 23 Windepilstaart – Agrius convolvuli
- 25 Kopij gevraagd

Jaaroverzicht activiteiten Walcheren 2024

- 26 Jaaroverzicht 2024 (september tot en met december)

